

**ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА В.І. МАРКОВА
(1936–2023)**

На превеликий жаль, 2 вересня 2023 р на 87 році життя відійшов у вічність відомий вчений-хімік, професор, доктор хімічних наук Віктор Іванович Марков.

Віктор Іванович Марков народився 2 лютого 1936 року у Ленінграді у родині вчених-хіміків. У 1942 р., ще дитиною, був евакуйований з блокадного Ленінграду. Після закінчення Запорізької загальноосвітньої школи вступив до Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту (ДХТІ, наразі ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»), який закінчив з відзнакою у 1959 р. Надалі працював інженером-дослідником у проблемній лабораторії на кафедрі технології основного органічного синтезу (ТООС) ДХТІ. У 1963 р. під керівництвом С.І. Бурмістрова виконав і захистив кандидатську дисертацію.

Після захисту В.І. Марков продовжив працювати в проблемній лабораторії, де займався дослідженнями нової та перспективної на той час галузі стабілізаторів полімерних матеріалів, зокрема шинного корду. За його участі була розроблена технологія нового термостабілізатора шинного корду Н-1 та організовано його промислове виробництво на Рубіжанському ПО «Краситель».

У 1967 р. В.І. Марков обійняв посаду доцента кафедри ТООС та продовжив прикладні наукові дослідження, очолюючи науково-дослідний сектор кафедри. На замовлення вітчизняних промислових виробників хімічної галузі розробляв технології виробництва термостійких полімерів, матеріалів для космічної техніки, технологічних мастил для обробки металів тиском на металургійних заводах України, нових засобів захисту рослин тощо.

Після захисту докторської дисертації на тему "Синтез, реакції та стереохімія малих азотистих гетероциклів" у 1975 р. В.І. Марков отримав звання професора та продовжив активну науково-педагогічну діяльність. Закономірним було його призначення на посаду завідувача кафедри ТООС, яку В.І. Марков очолював до 2005 р., продовжуючи традиції виховання висококваліфікованих спеціалістів – хіміків-технологів.

За різноплановістю та широтою наукових інтересів ім'я В.І. Маркова, вченого та педагога, добре відоме у науковому світі хіміків-органіків. Віктор Іванович Марков – видатний спеціаліст у галузі органічної хімії, а також у хімії гетероциклічних сполук. Особливий внесок за роки наукової роботи було зроблено у розвиток хімії N-заміщених азіридинів, алкілування малоосновних азотовмісних сполук, хімію сульфонамідів. Професор В.І. Марков був керівником відомої в Україні та за кордоном наукової школи "Наукові основи синтезу та реакційної здатності азот- і сірковмісних

органічних біорегуляторів” і засновником нового наукового напрямку ”Електрофільні перегрупування гемінальних оксазагетероциклів під дією реагенту Вільсмайєра-Хаака”. Віктор Іванович був автором понад 400 наукових праць, у тому числі 89 авторських свідоцтв та 4 патентів; під його керівництвом виконано та захищено 29 кандидатських та 1 докторська дисертації. Як науковий керівник В.І. Марков зі співробітниками розробив технологію та організував виробництво гексаметилен-біс-малеїміду – вихідної сировини для синтезу термостійких полімерів.

В.І. Марков пройшов наукові стажування у зарубіжних університетах: у 1965–1966 р.р. – у Єльському університеті (США), у 1972 р. – у Ліверпульському університеті (Великобританія), у 1989 р. – у Східнокитайському хіміко-технологічному університеті (м. Шанхай).

Під керівництвом В. І. Маркова на кафедрі технології органічних речовин Українського державного хіміко-технологічного університету було відкрито нову спеціальність ”Технологія фармацевтичних препаратів”, розроблено програми нових лекційних курсів, обладнано нові лабораторії. Віктор Іванович активно залучав студентську молодь до наукової роботи, використовував свій багаторічний дослідницький досвід під час підготовки молодих спеціалістів. Крім того, проф. В.І. Марков завжди брав активну участь у громадській діяльності кафедри та університету. Віктор Іванович багато років був головою президії обласного управління Хімічного товариства ім. Д.І. Менделєєва.

Понад 25 років очолював спеціалізовану раду Д 08.078.03 із захисту кандидатських і докторських дисертацій з органічної хімії, хімії високомолекулярних сполук і технології полімерних та композиційні матеріали.

За понад шестидесятирічну роботу Віктор Іванович неодноразово відзначався подяками, нагороджений почесними грамотами, грамотою Міністерства освіти та науки України. Має срібну медаль ВДНГ СРСР, нагрудний знак ”Почесний хімік СРСР”, нагрудний знак ”Відмінник освіти України” та інші.

Колеги та вдячні учні назавжди збережуть світлу пам’ять про свого Вчителя – Маркова Віктора Івановича видатного талановитого вченого-хіміка.

О.К. Фарат, С.А. Варениченко, О.В. Харченко

IN MEMORY OF PROFESSOR V.I. MARKOV (1936–2023)

О.К. Farat, S.A. Varenichenko, O.V. Kharchenko

Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnipro, Ukraine

This communication is devoted to the memory of outstanding Ukrainian chemist Professor V.I. Markov. The communication describes the main stages of the life and research activities of Prof. V.I. Markov.